

Edunvalvonta: kopo ja sopo

ISYY:n järjestökoulutus

5.-6.2.2019

Pekka Koivaara, Mikko Aaltonen

Asiantuntijat

ISYY

Itä-Suomen Yliopiston
Ylioppilaskunta

KESKUSTELUA

- Keskustelua aiheesta edunvalvonta:

Mitä edunvalvonta on?

Miksi olet täällä tänään ja ainejärjestösi hallituksen edunvalvontavastaava?

Edunvalvonta

- Toimintaa sen eteen, että asioita joko halutaan muuttaa suotuisampaan suuntaan tai estää niitä muuttumasta huonompaan suuntaan.
- Keinoja esim. lobbaaminen, kannanotot, vaikuttaminen, lausunnot, mielenilmaukset

ASIAT EIVÄT OLE KOSKAAN NIIN HYVIN ETTÄ NIITÄ EI VOISI PARANTAA.

- Liiallinen tyytyväisyys tappaa luovuuden
- Aina löytyy kehitettävää ja on hyvä seurata muutosta, jotta siihen osaa varautua.

Yliopistot Suomessa

- Yliopistojen tehtävänä on yliopistolain 2§ mukaan edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa.
- Valtio rahoittaa yliopistoja 1,8 Mrd €:lla vuodessa, mikä on noin 3,5 % valtion budjetista, ts. yliopistot ovat osa julkista sektoria ja siten valtion ohjaitavissa.
- Suomessa on 11 julkisoikeudellista yliopistoa ja kaksi säätiöyliopistoa.

Valtio ohjaa yliopistoja

- Yliopistojen asema turvattu perustuslain § 123
- Koska valtio rahoittaa yliopistoja, sillä on oikeus myös vaatia tuloksia yliopistoilta vastineeksi antamalleen rahalle. (ns. tilaaja-tuottama-malli)
- Yliopistot elävät valtion ohjauksessa -> valtio asettaa tavoitteet antaa keinoja pyrkiä asetettuihin tavoitteisiin.
- Ohjauksen keinoja
  - Rahoitus
  - Lainsäädäntö
  - Palkitseminen
  - Sanktiointi

Koulutuspolitiikka

- Toimii yläkäsitteenä yliopiston opetus- ja tutkimustoiminnan ohjailulle ja siihen vaikuttamiselle.
- Opiskelijan kannalta koulutuspolitiikka on toimintaa sen eteen, että opiskelu olisi antoisaa, opinnot etenisivät sujuvasti ja esteettä, tavoitteelliset valmistumismäärät saavutettaisiin, opiskelijan oikeusturva toteutuu, opinnoista työllistyttäisiin etc.
- Opiskelija ei ole yliopiston asiakas, vaan aktiivinen toimija ja osa tiedeyhteisöä!

- Koulutuspolitiikan alle voidaan lukea monenlaisia asioita:
  - opiskelijan ohjaus, oppimismenetelmät, opiskelujärjestelyt, opintoneuvonta, opintojen sujuvuus, yliopiston hallinto, korkeakoulujärjestelmä, johtosäännöt, rahoitus, lainsäädäntö, rakenteellinen kehittäminen.
- Koulutuspoliittista edunvalvontaa tehdään valtakunnallisesti ja paikallisesti taas (ylioppilaskunnat ja ainejärjestöt.)
- Muita tahoja joilla on koulutuspoliittisia intressejä ovat mm. EK, UNIFI, ARENE, KKA

Tehtävä: Selvitä mitä seuraavat koulutuspoliittiset lyhenteet tarkoittavat:

- UNIFI
- KKA
- SYL
- Visio 2030
- OKM
- Halloped
- Kandipalaute
- SORA

Ainejärjestöjen koposopo

- Ainejärjestöt ovat yleensä oman laitoksensa/alansa parhaita asiantuntijoita edunvalvonta-asioissa.
  - Etuina mm:
    - Suora keskusteluyhteys opiskelijoiden ja henkilökunnan kanssa.
    - Paras näkemys mm: opintojen vaativuudesta, alan ajankohtaisista kysymyksistä ja kehityksestä, parhaat kehitysideat.
    - Huonoina puolina: toiminnan syklistyys, pitkäkestoisia projekteja vaikea aloittaa, toimijoiden vapaaehtoisuus.

Miten ainejärjestöt voivat tehdä edunvalvontaa?

- Useat hyvät ideat lähtevät pienistä asioista. Yleensä riittää kun havaitsee omassa ympäristössään jonkun epäkohdan/asian jonka voisi hoitaa pienellä vaivalla paremmin.
- Henkilökohtainen keskustelu toimii yleensä paremmin kuin suora kannanotto.
- Jos laitoksella/osastolla opiskelijat eivät ole virallisissa työryhmissä, kannattaa sitä pyytää tai jopa vaatia.
- Yhteydenpito hallopedeihin

Miten ainejärjestöt voivat tehdä edunvalvontaa?

- Tärkeää on säilyttää keskusteluyhteys oman laitoksensa/yksikkönsä välillä ja esim. tavata opetus- ja hallintohenkilökuntaa säännöllisesti ja keskustella ajankohtaisista asioista.(esim.palautekahvit/illat)
- Osasto-/laitosjohtajan tapaaminen, KOUKE, PETO, tiedekuntaneuvostot, vapaamuotoiset saunaillat henkilökunnan kanssa, palautepäivä...
- HUOM! Asioista voi ja tiedonvaihdon kannalta myös hyväkin keskustella ylioppilaskunnan edunvalvonta-jaostossa.

Mikäli järjestöltänne pyydetään kommentointia (lausuntoa) johonkin asiaan...

- Hyvään hallintotapaan kuuluu että asianomainen taho voi kommentoida itseään koskevaa ehdotusta ennen päätöksen toimeenpanoa.
- Kommentoinnissa tulisi keskittyä kertomaan asian merkitys opiskelijoiden kannalta.
  - Mikä muuttuu?
  - Mitä mahdollistaa?
  - Mikä on uhkana?
  - Tarkoittaako muutosta parempaan vai huonompaan?

- Asiaa kannattaa kommentoida kokonaisuutena ja ilmaista selkeästi mikä on esityksessä hyvää ja mistä järjestö haluaa antaa kritiikkiä.
- Järjestön lausunto on virallinen asiakirja joten sen allekirjoittavat nimenkirjoitusoikeudelliset.

Kannanotto

- Lausuntoa (kommentointia) suurempi ja aggressiivisempi tapa ilmaista mielipiteensä johonkin asiaan.
- Kannanotto on järjestön oman mielipiteen ilmaiseminen johonkin asiaan, joten siinä on selkeästi ilmaistava mitä mieltä järjestö on asiasta.
- Kannanottoon tulisi liittää myös lainaus järjestöä edustavalta taholta (yleensä puheenjohtaja).
- Kannanotossa on lupa kärjistä, mutta vääristelyyn tai valehteluun ei saa sortua.
- Kannanotto on suoran vaikuttamisen keino, joten kynnys sen käyttöön tulisi olla korkea.

- Kannanoton tarkoituksena on herättää huomiota kyseessä olevan asian ympärillä ja herättää sen ympäriltä keskustelua, niinpä kannanoton levittäminen kannattaa mieltä tarkoin.
- Kannanotto olisi hyvä lähettää ainakin
  - Yliopiston kirjaamoon
  - Omalle laitokselle, osastolle tai tiedekuntaan
  - Ylioppilaskunnalle
  - Järjestön omalle sähköpostilistalle
  - Yhteistyötahoille
  - Paikalliseen ja valtakunnalliseen mediaan
- Kannanoton loppuun tulee lisätä myös yhteystiedot mediaa varten

Keskustelua hyvistä ja huonoista käytänteistä

Millaisia hyviä ja huonoja tapoja tai käytänteitä oppiaineessanne, osastollanne, laitoksellanne tai tiedekunnassanne on opiskelijoiden ja henkilöstön vuorovaikutuksessa?

Ainejärjestöläisen sopo:

- Järjestötoimijoilla on iso merkitys opiskelijan verkostoitumisen ja hyvinvoinnin kannalta.
- Ainejärjestöt tarjoavat yleensä opiskelijalle omaan alaan liittyvän verkoston jossa tavata samanhenkisiä ihmisiä joita yhdistää sama opintoala ja elämänvaihe.
- Hyvällä verkostolla, mielekkäällä toiminnalla ja vapaa-ajan tarjonnalla on suuri merkitys opiskelijan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta.
- Sopon kokonaisvaltaisuuden kannalta on hankalaa määritellä mikä on sopo, mutta periaatteessa sitä on kaikki, mikä edistää tasa-arvoa, hyvinvointia ja opiskelijan terveyttä kampuksella.

Mistä hyvinvointi koostuu

- Järjestön sopo-toimija voi omalla toiminnallaan edistää hyvinvointia opinnoissa.
- Hyvinvointi ja terveys ei ole pelkkää sairauden tai pahan olon puuttumista, vaan koostuu useasta osa-alueesta käsittäen niin fyysisen, psyykkisen kuin sosiaalisen hyvinvoinnin. Tällaisia ovat mm:
  - Rasituksen ja levon riittävä tasapaino
  - Riittävä liikunta
  - Terveellinen ruokavalio
  - Riittävä uni
  - Sosiaaliset kontaktit
  - Päihteiden kohtuukäyttö
  - Terve vapaa-aika
  - Seksuaaliterveys

- Yleisimpiä opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavia ongelmia ovat esim.
  - Syömishäiriöt
  - Yksinäisyys
  - Pitkittynyt stressi
  - Univaikeudet
  - Ihmissuhdeongelmat
  - Mielen terveyden ongelmat, esim. masennus
  - Päihteiden käytöstä aiheutuneet ongelmat
  - Peliriippuvuus
- Myös järjestötoiminnassa voi uuvuttaa itsensä. Pitkittyneen stressin ja työuupumuksen oireet ovat usein salakavalia, niitä ovat mm.
  - Unettomuus tai nukahtamisvaikeudet
  - Krooninen väsymys, joka ei mene lepäämällä ohi
  - Vaikeus irrottautua järjestöasioista vapaa-ajallakaan
  - Jatkuva ahdistuneisuus
  - Ruokahaluttomuus
  - Kyynistyminen
  - Hyvinkään tehty työ ei tuota mielihyvää
  - Arvottomuuden, kelpaamattomuuden ja riittämättömyyden tunteet

Mitä ainejärjestön sopo-toimija voi tehdä

- Ainejärjestöläinen voi keksiä monia tapoja edistää hyvinvointia esim.
  - Keksimällä päihteettömiä tapahtumia ja konsepteja.
  - Pohtimalla esim. tasa-arvoasioiden toteutumista järjestössään ja laatimalla esim. muistilista yhdenvertaisuudesta.
  - Järjestämällä elämänhallinta/elämäntapakurssi (YTHS) tai ohjata oikeisiin palveluihin.
  - Osallistumalla johonkin yleishyödylliseen yhteiskunnalliseen tapahtumaan esim. yhteisvastuukeräykseen.
  - Keskustelemalla oman laitoksen/yksikön henkilökunnan kanssa opiskeluilmapiiiristä yksikössäsi.
  - Järjestämällä toimintaa joka lisää opiskelijoiden yhteiskunnallista aktiivisuutta ja toimeliaisuutta sekä yleishyödyllistä toimintaa.
  - Keksiä rentoa yhdessäoloa lisäävää toimintaa esim. järjestön liikuntavastaavan kanssa.
  - Selvittämällä mitä opiskelijaetuja paikkakunnallasi on käytössä ja tiedottamalla niistä.

Terve järjestö huomioi kaikki

- SOPO-toimija voi omalla toiminnallaan vaikuttaa siihen, millaiseksi järjestössä henki muodostuu
- Kiusaamiseen ja syrjintään kannattaa puuttua heti, kun sitä havaitsee. Mitä pidemmälle antaa ei-toivotun käytöksen jatkua, sen vaikeampi siihen on puuttua myöhemmin.
- Korkeakoulut eivät ole kiusaamiselle immuuneja, korkeakoulukiusaamisen muotoja voivat olla esim:
  - Fyysinen väkivalta
  - Nimittely
  - Eristäminen
  - Nettikiusaaminen
  - Perättömät juorut
  - Seksuaalinen ahdistelu
  - Vähättely
  - Ivaaminen

Case-esimerkkejä

- Opiskelija ilmoittaa, että hänen kurssiin liittyvä harjoitustyönsä on hänen mielestään epäoikeudenmukaisesti arvosteltu ja arvosanassa on keskitytty työn kannalta täysin epäoleellisiin seikkoihin. Miten voit neuvoa opiskelijaa?

- Opiskelija ilmoittaa ettei ole saanut tenttitulosta tietoonsa, vaikka tenttipäivämäärästä on kulunut jo kaksi kuukautta. Miten voisit auttaa opiskelijaa?

- Laitoksellasi liikkuu huhuja opetustoiminnan supistamisesta ja mittavista opetuksen uudelleenjärjestelyistä. Miten voisit selvittää, onko näissä huhuissa perää?

- Kansallinen opiskelualasi liitto on julkaisemassa kannanottoa koulutusohjelmaasi tehtävistä muutoksista. Mielestäsi kuitenkin uudistus olisi tervetullut ja avaisi uusia mahdollisuuksia koulutukseen esim. sivuaineopintojen kautta. Mitä näkökohtia sinun on otettava huomioon?

Omia tapauksia ja kokemuksia?

- Muistettavat, käytössä olevat aseet edunvalvontataisteluun:
  - Tutkintosääntö -→ Heimo
  - Hallintojohtosääntö -→ Heimo
  - Häirinnänvastaiset ohjeet-→ Heimo
  - Oikaisupyyntö
  - Reklamaatio
  - Muutoksenhaku
  - Kannanotto
  - Media
  - Ammattijärjestö
  - Työryhmät!

Kiitos!

Pekka Koivaara, edunvalvontasihteeri (Joensuu)

soko@isyy.fi

050 5768465

Mikko Aaltonen, koulutus- ja sosiaalipoliittinen asiantuntija (Kuopio)

koso@isyy.fi

044 5768414